

هواخواهی از رژیم به گونه‌ای مبهم

۲۲ مرداد ۱۴۰۴ ساعت ۲۲:۳۴

دهقانان اینک نسبت به رژیم از گذشته محتاط‌ترند، چون نمی‌بینند که ممکن است زمین‌هائی را که به دست آورده‌اند از دست بدهند؛ یک: مبارزه جدید بی سر و صدا اما پردامنه شکل می‌گیرد که در آن دولت بروز بروز در جهت سلب مالکیت از دهقانانی که به آنها زمین داده بود به پیش می‌رود، تا نیازهای درازمدت توسعه سرمایه‌داری را بر آورده سازد.

شاه درصدد بود از طریق اصلاحات ارضی، ضمن از بین بردن برخی از مشکلات اقتصادی، از نظر سیاسی نیز وفاداری دهقانان را نسبت به خود جلب نماید. اجرای مراحل اولیه این تصور را ایجاد کرده بود که دهقانان خرسند و وفادار به شاه هستند؛ اما وضعیت واقعی آنگونه که شاه تصور می‌کرد نبود.

«با آغاز مرحله دوم، جنبش دهقانی اولیه بی‌خطر شد، مبارزه اصلی در درون طبقه حاکمه به پیروزی رسیده بود: اکنون شاه می‌توانست از متحدین لیبرال و جنبش دهقانی نوپا، خود را خلاص کند. مرحله دوم با شرایط معتدل‌تر به دنبال آمد و با تجدیدنظرهائی که ژنرال ولیان وزیر تازه اصلاحات ارضی در آن به عمل آورد از آنهم معتدل‌تر شد. هر آینه شاه می‌خواست دهقانان به صورت یک نیروی سیاسی مستقل درآیند، اکنون وقت آن بود که جریان‌هائی که در مرحله اول وارد کار شده بودند تشویق شوند؛ این از نظر سیاسی غیر قابل قبول بود و از مرحله دوم برای تغییر جهت قطعی اصلاحات به سمت راست استفاده شده تغییرات بعدی هم ناشی از این امر بود: مرحله سوم و تعاونی‌های کشاورزی معرف کوشش دیگری برای تقویت مالکین ثروتمندتر و از بین بردن مالکین کوچکتر بود. اما ستیز تازه‌ای از این وضع برخاست و آن ستیز میان تمایل سیاسی رژیم به کسب یک پایگاه روستائی از یکسو و مقتضیات اقتصادی افزایش محصول از سوی دیگر بود ملاحظه‌ای که در پی این امر قرار داشت این بود که دهقانانی که در تقسیم اراضی زمین دریافت کرده‌اند به اندازه کافی تولید نمی‌کنند؛ ممکن است آنها چون زمین دریافت کرده‌اند به گونه‌ای مبهم هواخواه رژیم باشند، اما با آنها به اندازه کافی تولید را افزایش نمی‌دهند، یا اینکه بیشتر مصرف می‌کنند و در نتیجه کمتر به بازار می‌فرستند. از این جهت است که دولت وادار شده است دخالت بیشتری کند و شرکتهای سهامی و زراعی و شرکت‌های کشت و صنعت را تشویق کند. اما این سیاست که در خلاف جهت هدف‌های سیاسی اولیه اصلاحات سیر می‌کند نیز عواقب منفی خود را دارد: دهقانان اینک نسبت به رژیم از گذشته محتاط‌ترند، چون نمی‌بینند که ممکن است زمین‌هائی را که به دست آورده‌اند از دست بدهند؛ یک: مبارزه جدید بی سر و صدا اما پردامنه شکل می‌گیرد که در آن دولت بروز بروز در جهت سلب مالکیت از دهقانانی که به آنها زمین داده بود به پیش می‌رود، تا نیازهای درازمدت توسعه سرمایه‌داری را بر آورده سازد.»

منبع: فرد هالیدی، ایران، دیکتاتوری و توسعه، ترجمه محسن یلفانی و علی طلوع، تهران، انتشارات علم، ۱۳۵۸، صص ۱۱۴-۱۱۵

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/50172/مبهم-ای-گونه-ترژیم-هواخواهی>